

## ELŐSZÓ

---

A *Verseny és szabályozás 2019* – a sorozat tizenkettedik, magyar nyelvű évkönyve – négyes tagolást követ. Az *első részében* a versenyszabályozáshoz köthető általános kérdésekkel foglalkoznak a szerzők. Nagy Csongor István tanulmánya a hosszú idő óta a tudományos és szakmai vita középpontjában helyet foglaló európai uniós versenyjog magánjogi érvényesítésével foglalkozik. Az Európai Bíróság – a *Vantaa kontra Skanska és társai* ügyben hozott előzetes döntésével – új fejezetet nyitott az európai versenyjog magánjogi érvényesítésének történetében. Az ítélet egy új, egységes európai „magánversenyjogi” rezsim eljövételét vetíti előre, amely a nemzeti szabályok szerepét a kártérítéshez való jog gyakorlására korlátozza, míg a kártérítéshez való jogot az EU-jog szintjére emeli.

A kötet második tanulmányában Dömötörfy Borbála Tünde, Kiss Barnabás Sándor és Firniksz Judit a versenykorlátozó cél és hatás vizsgálatával foglalkozik az uniós versenyjogban, különös tekintettel a *Budapest Bank* ügyre. Áttekintik a cél és a hatás fogalmak fejlődését az uniós joggyakorlatban, valamint az Egyesült Államok antitörzszt-gyakorlatában. Részletesen tárgyalják a *Budapest Bank* ügyben a főtanácsnoki indítványt, a benne javasolt kétlépcsős célelemzés tesztjét, majd összevetve azt az amerikai tapasztalatokkal, levonják a cél–hatás dichotómiára vonatkozó következtetéseiket.

Papp Mónika tanulmánya felteszi a kérdést, hogy az Európai Unió állami támogatási politikája a kutatás-fejlesztés és innováció szolgálatában áll-e. A válaszhoz bemutatja az EU állami támogatási jogát és politikáját, majd ennek kölcsönhatását a tagállami hatáskörbe tartozó kutatás-fejlesztési politikával. A két szakpolitika közötti kapcsolat egyre inkább feszültté válik az EU versenyképességének növelésére irányuló politikai cél erősödésével, és dilemmák elé állítja a mindkét szakpolitika megvalósításáért felelős Európai Bizottságot.

Papp Mónika tanulmánya átvezet a kötet *második, tematikus részéhez*, amely a verseny- és iparpolitika viszonyát tárgyalja különböző szemszögből. Az első tanulmány – Berezvai Zombor írása – bemutatja a versenypolitika és az iparpolitika célrendszerét, és feltérképezi az esetenként előforduló konfliktusok okait. Míg a versenypolitika célja a piaci verseny és ezen keresztül végső soron a fogyasztói jólét növelése, addig az iparpolitikában a különböző érdekcsoportok egyéni érdekei is megjelennek, amelyek könnyen vezethetnek társadalmi szinten nem optimális eredményekhez. A szerző amellet érvel, hogy az ipar- és a versenypolitika konfliktusa

esetén politikai döntéshozatal helyett mélyreható közgazdasági elemzéssel érdemes eldönteni, hogy tágabb perspektívából szemlélve – egyéb szempontokat is figyelembe véve – érdemes-e felülről egy versenyhatósági döntést.

Ehhez a gondolathoz kapcsolódik *Csorba Gergely* tanulmánya, mert éppen egy ilyen esetet, a *Siemens–Alstom* fúziót és annak visszhangját elemzi. Az írás a 2019. eleji európai bizottsági döntéssel, a fúzió tiltásával foglalkozik, és az azt követően kibontakozó iparpolitikai vitát mutatja be. A versenypolitika fúziókra vonatkozó értékelési elvei és a konkrét összefonódás részletes ismertetése után az iparpolitikai szempontú szakmai és intézményi reformjavaslatokat tárgyalja a szerző. A szakmai javaslatok kapcsán megállapítja, hogy néhány versenypolitikai értékelési elvet és iránymutatást ugyan érdemes lenne aktualizálni, de ezekről már évek óta szakmai párbeszéd folyik, és az alapvető értékelési keretrendszer jól működik. Az intézményi javaslatok kapcsán viszont arra a megállapításra jut, hogy az iparpolitikai reform-csomag elemei korlátozhatják a szabályozói függetlenséget és a szakmai értékelést, amelyek pedig hosszú távon erősen meghatározók a jólét szempontjából.

A tematikus rész harmadik tanulmánya az iparpolitikai és a versenypolitikai beavatkozások változó viszonyát a piaci és a kormányzati kudarcok tükrében elemzi. *Valentiny Pál* tanulmánya a közpolitikai eszközök közül a versenypolitika és az iparpolitika múltbeli változásait igyekszik követni. Bemutatja, hogy milyen szerepet játszott a vizsgált időszakokban az ideológia, a politika, az érdekérvényesítés, valamint az ezek eredőjeként kialakult helyzet mennyire közelítette az elérni kívánt eredményeket. A tanulmány röviden végigtekinti a monopóliumok felbukkanásának időszakait, a versenyszabályozás kialakulásának kezdeteit, a verseny- és iparpolitika elmúlt száz évben megvalósuló együttélését és ennek tapasztalatait.

Az évkönyv *harmadik része* a hálózatos szolgáltatások piacával és szabályozásával foglalkozik. *Kováts Surd* és *Szabó Gábor* elemzése 2004-ig visszamenően bemutatja az Európai Bizottság versenyjogi beavatkozásait az energiapiacokon. Az elemzés megvizsgálja mind az antitröszt-, mind az összefonódásos eljárásokat a versenyproblémák és a versenyjogi beavatkozások típusai szempontjából. Az energiapiacokon számos olyan antitröszt-eljárásra került sor, amelyben az Európai Bizottság piaclezárással vagy piacfelosztással kapcsolatos magatartásokat vizsgált, ezek kezelésére gyakran a felek által felajánlott kötelezettségvállalásokat fogadott el, amelyek nemcsak a felek magatartását befolyásolhatták, de a piac szerkezetét is megváltoztathatták.

*Csonka Vivien* a mobilhálózati szolgáltatók integrációjából fakadó versenytorzító hatásokat és hatékonysági előnyöket elemzi. A tanulmány bemutatja, hogy az Európai Bizottság és az európai versenyhatóságok egyre többször vizsgálják a fúziók, illetve gyakran azok alternatívájaként felmerülő hálózatmegosztási megállapodások – árra és költségekre vonatkozó statikus hatásai mellett – dinamikus (így az innovációra gyakorolt) hatásait is. A tanulmány a releváns elméleti modellek és az esetjog áttekintése után arra a következtetésre jut, hogy a hálózatmegosztási megállapodásokkal jelentős statikus előnyök érhetők el. A fuzionáló felek statikus előnyökre

vonatkozó érvei feltehetően nem elegendők a fúziók indoklására, hiszen azok nem fúzióspecifikusak. A dinamikus hatékonysági előnyök tekintetében a fúziók jobban teljesíthetnek, és így a hálózatmegosztási megállapodások csak részben tekinthetők a fúziók alternatívájának. A tanulmány az esetjogról arra a következtetésre jut – és ez a legfőbb versenypolitikai tanulság –, hogy a hosszú távú előnyök egyrészt még nem eléggé láthatók, másrészt a felek által jellemzően nem megfelelően bizonyítottak ahhoz, hogy a hatóságok azokat teljeskörűen figyelembe vegyék.

A kötet utolsó, *Felsmann Balázs* és *Mezősi András* által készített tanulmánya a diszkontráta hatását vizsgálja a központi nukleáris pénzügyi alapba történő erőművi befizetésekre. Az atomerőművek leszerelésének és biztonságos tárolásának igen jelentős költségigénye van. A hulladékok kezelésének pénzügyi forrását a legtöbb nukleáris technológiát használó országban valamilyen pénzügyi alap fedezi. Mivel a leszerelés és a biztonságos hulladéktárolás költségei az atomerőművi bezárás után merülnek fel – akár több évtizeden keresztül is –, ezért a diszkontráta mértéke nagy jelentőségű. Elemzésükben a szerzők bemutatják, hogy milyen elméleti megközelítések alapján határozható meg a diszkonttényező és ismertetik a különböző európai országok által használt diszkontráták meghatározásának módját. A vizsgálat során több megközelítésben számszerűsítik, hogy a különböző diszkontfaktor-értékek milyen hatással lennének a Paksi Atomerőmű Központi Nukleáris Pénzügyi Alapba történő éves befizetéseire.

Az évkönyv *negyedik része* válogatást tartalmaz a versenypiacokkal és a szabályozással foglalkozó szakirodalom 2019-ben publikált terméséből. A *Bálint Éva* gyűjtésében készült bibliográfiában az ágazati és versenyszabályozás általános témakörein kívül kiemelten szerepelnek a kötet tanulmányai által vizsgált kérdésekhez kapcsolódó művek. A hazai szakirodalom esetében szélesebb körben igyekszik bemutatni az újonnan megjelent írásokat, a külföldi irodalomnál, annak bősége miatt, erősen válogatva az angol nyelvű kiadványokat szemlézi.

A kötet készítői köszönettel tartoznak a *Gazdasági Versenyhivatalnak*, támogatásuk nélkül a kiadvány nem jöhetett volna létre.

*A szerkesztők*